

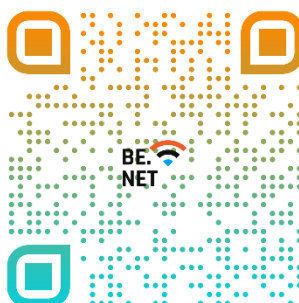
Temat: Bezpieczeństwo w kontakcie z innymi.

Scenariusz lekcji dla szkół podstawowych, klas 1-3

Wszystkie materiały multimedialne do lekcji znajdziesz tu:

https://bit.ly/bezpieczenstwo1_3

Odniesienie do podstawy programowej:

VII. Edukacja informatyczna 1-3

V. Osiągnięcia w zakresie przestrzegania prawa i zasad bezpieczeństwa. Uczeń
2. Rozróżnia pożądane i niepożądane zachowania innych osób (również uczniów) korzystających z technologii, zwłaszcza w sieci Internet;

3. Przestrzega zasad dotyczących korzystania z efektów pracy innych osób i związanych z bezpieczeństwem w Internecie.

Wprowadzenie

Lekcja ma na celu wprowadzenie odpowiednich reakcji na sytuacje stanowiące zagrożenie dla dzieci, czy to w sferze psychologicznej czy też fizycznej. Opiera się na założeniu, że w większości sytuacji ryzykownych dziecko będzie pozostawało samo i że zapewnienie mu ochrony, wymaga nauczenia pewnych podstawowych, automatycznych reakcji na najbardziej typowe sytuacje.

Kontakt przez Internet z nieznanymi wiąże się z licznymi niebezpieczeństwami.

Podczas lekcji uczniowie przećwiczą możliwe reakcje na szereg różnych zagrożeń związanych z kontaktem z obcymi ludźmi w Internecie.

Cele lekcji

- Poznanie możliwych zagrożeń wynikających z klikania w nieznane linki i pojawiające się okna w przeglądarce
- Przećwiczenie optymalnych sposobów reagowania w różnych sytuacjach związanych z zagrożeniami dotyczącymi korzystania z Internetu

Cele lekcji (w języku ucznia)

- Dowiedzie się jakie zagrożenia występują podczas korzystania z Internetu.

- Stworzycie bazę sposobów na radzenie sobie z zagrożeniami występującymi podczas korzystania z Internetu
- Dowiedziecie się jak chronić swoje dane osobowe

Kluczowe zagadnienia:

1. Zagrożenia wynikające z korzystania z internetu
2. Sposoby zapobiegania niebezpiecznym sytuacjom w Internecie
3. Jak chronić swoje dane w Internecie

Metody: dyskusja, burza mózgów, rozwiązywanie problemów

Formy pracy: praca w parach

Materiały/ środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia zajęć:

rzutnik, głośnik, komputer, dostęp do konta Google i tablicy Jamboard

-Film "Bezpieczeństwo w kontakcie z innymi"

<https://youtu.be/ESdoYG0aBJg>

-Pytania pomocnicze

-Filmy „Owce w sieci” [LINK](#)

Załączniki do scenariusza:

Skrót przebiegu zajęć:

- Sprawy organizacyjne (3 min.)
- Wprowadzenie (5 min.)
- Film (7 min.)
- Poznawanie obcych przez Internet (7 min.)
- Zagrożenia w kontakcie z obcymi (15 min.)
- Reagowanie na obrażanie (10 min.)

Przebieg zajęć:

Sprawy organizacyjne (3 min.)

Sprawdzenie obecności.
Inne sprawy organizacyjne.

Wprowadzenie (5 min.)

Zapytaj uczniów, ktko z nich kiedykolwiek korzystał z Internetu.
Zapytaj uczniów, **kto z nich kiedykolwiek poznał kogoś w cyfrowej rzeczywistości**. Jeżeli jakiś kilkulatek miał już takie doświadczenia, **poproś o opowiadzenie**. Jeśli będzie to możliwe i adekwatne do tematu, wykorzystuj tę historię przez całą lekcję.

Film (7 min.)

Powiedz, że przedstawiś im krótki film właśnie na temat poznawania nowych ludzi w sieci.

Link do filmu: <https://youtu.be/ESdoYG0aBJg%20>

Włącz film.

Po filmie, zapytaj uczniów o wrażenia. Pozwól na kilka minut luźnej rozmowy i przerzucania się komentarzami. Zbierz je na koniec w jeden wniosek: **nawet, jeżeli ktoś jest miły w Internecie, nie znaczy, że możecie mu zaufać**.

Poznanie obcych przez Internet (5 min.)

Spytaj dzieci, **które z nich lubią poznawać nowych ludzi**. Gdy odpowiedzą, zapytaj skąd wiedzą, że nowa osoba jest dobra i je lubi. Posłuchaj przez chwilę odpowiedzi, wyłapuj i doceniaj najciekawsze.

Zapytaj, **czy można poznać kogoś fajnego przez Internet**. Porozmawiaj chwilę z nimi na ten temat .

Zagrożenia w kontakcie z obcymi (15 min.)

Spytaj podopiecznych **co rodzice mówili im na temat rozmawiania z obcymi** – czy wolno rozmawiać z nieznanymi ludźmi, którzy zaczepią je na ulicy. Podyskutuj chwilę na ten temat.

Powiedz, że **bardzo podobne zasady dotyczą rozmów z obcymi w Internecie**. Wprawdzie można chwilę z nieznanym rozmawiać, ale jest kilka rzeczy, których nie wolno im nigdy mówić.

Zrób z uczestnikami listę (np. pisząc albo rysując te wnioski na online tablicy) **rzeczy, o których nie powinno się nigdy mówić przez Internet**.

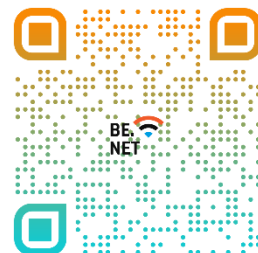
Następnie poproś, żeby na czacie uczniowie napisali (lub powiedzieli słownie) **o czym nie wolno rozmawiać z obcymi przez Internet**. Najważniejsze tematy, zakazane w rozmowie warto wypisać na tablicy online.

W trakcie tworzenia listy powinny pojawić się poniższe tematy.

- Adres i miejsce przebywania
- Informacje na temat rodziców
- Zdjęcia
- Informacje o innych osobach
- Umawianie się na spotkania

W trakcie omawiania tematów wykorzystaj filmy „Owce w sieci” dostępne w materiałach multimedialnych

Wykorzystaj tablice Google Jamboard <https://jamboard.google.com/>

Po tym prosimy uczniów o napisanie na tablicy Jamboard o czym lubią rozmawiać z przyjaciółmi. Omów wyniki.

Reagowanie na obrażanie (10 min.)

Ostatnim elementem lekcji jest reagowanie na tzw. „internetowy hejt” – a więc obrażanie i agresja werbalna ze strony innych użytkowników.

Na początku spytaj co robią, kiedy ktoś z ich kolegów zachowuje się wobec nich niemiło. Wyłap z odpowiedzi dzieci reakcję: „przestaję się z nim bawić”. Powiedz, że dokładnie tak samo należy postąpić, jeżeli ktoś je obrazi w Internecie.

Przeznacz uczniom instrukcję w taki sposób, aby brzmiała jednoznacznie: **„Jeżeli ktoś w Internecie będzie Cię obrażał albo będzie niemiły, przestań z nim rozmawiać – nie odpisuj mu, bo go zachęcisz do dalszego znieważania. Zignoruj go.”**

Poproś dzieci, żeby pokazały gestem jak one kogoś ignorują – pozwól na odrobinę zabawy wokół tego tematu.

Na zakończenie przedstaw najważniejszą zasadę bezpieczeństwa: **„Jeżeli zobaczysz w Internecie coś co Cię zaniepokoi albo sprawi, że poczujesz się źle, natychmiast powiedz o tym zaufanej osobie dorosłej”.**

Natomiast jeżeli zostanie Ci trochę czasu i uznasz, że kilkulatki są na odpowiednim poziomie warto omówić z nimi także, czym różni się obrażanie kogoś od nie zgadzania się z nim w dyskusji – i że warto dyskutować z kimś, kto ma inne zdanie, ale należy przerwać dyskusję z tą osobą, która nas obraża.

Sytuacja 1

Paweł, uczeń szkoły podstawowej, kiedyś wszedł na stronę internetową, na której można było rozmawiać z obcymi ludźmi na czacie. Paweł wszedł na czat, podając jako login swoje imię i rok urodzenia: „pawel _2010“. Po chwili odezwał się do niego ktoś, kto pisał z loginu: „marcin_lublin“.

Marcin przedstawił się Pawłowi jako uczeń szóstej klasy z jednej ze szkół z Lublina. Przez dłuższą chwilę fajnie im się rozmawiało, aż w końcu Marcin zaczął zadawać coraz więcej pytań. Spytał Pawła, do której szkoły chodzi, do której klasy, gdzie mieszka, a w końcu spytał go, jakim autem jeździ jego tata, bo tata Marcina jeździ Fordem Mondeo. Paweł odpowiadał na poprzednie pytania, ale przy aucie taty zawahał się i zaczął zastanawiać co powinien zrobić.

Pytania do grupy:

1. Co Waszym zdaniem powinien zrobić Paweł?
2. Czy powinien odpowiedzieć Marcinowi na jego pytania

Sytuacja 2

Alicja ma jedenaście lat. Jej koleżanki kiedyś powiedziały jej o stronie, na której można porozmawiać z chłopakami i nawet się z nimi umówić na spotkanie. Alicja długo się wstydziła spróbować, ale któregoś dnia, kiedy jej rodziców nie było w domu, włączyła komputer i szybko weszła na tę stronę. Na początku pojawiła się prośba o podanie swojego imienia. Alicja napisała jak się nazywa i z jakiego jest miasta. Potem strona zaproponowała jej zrobienie zdjęcia za pomocą kamery w komputerze. Alicja szybko pobiegła do lustra, uczesała się, po czym wróciła i zrobiła sobie selfie i wysłała je do portalu.

Po kilkunastu minutach dostała wiadomość od chłopaka, który wyglądał na zdjęciu bardzo ładnie. Zaczęli rozmawiać i Alicja opowiedziała mu, że siedzi sama w domu, a jej rodzice sobie poszli. Chłopak zaproponował, że może do niej wpadnie i porozmawiają osobiście. Alicja zaczęła się wahać. Najpierw odmówiła, ale chłopak namawiał ją i namawiał, aż w końcu się zgodziła. Wtedy chłopak zapytał o jej adres – i Alicja już miała go wpisać, kiedy zaczęła zastanawiać się, czy na pewno powinna to zrobić.

Pytania do grupy:

1. Co powinna zrobić teraz Alicja?
2. Czy Alicja dobrze zrobiła podając swoje zdjęcie na stronie randkowej?

Sytuacja 3

Basia grała w swoją ulubioną grę w Internecie, gdy nagle na ekranie wyskoczyła jej informacja, że może podnieść poziom swojego bohatera, jeżeli założy konto premium. Basia nigdy nie słyszała o czymś takim jak konto premium, więc z ciekawości kliknęła na przycisk „Założ”. Na ekranie pojawiły się informacje ile punktów dostanie jej bohater, o ile poziomów będzie go mogła ulepszyć oraz kolorowe obrazki, pokazujące w jakie stroje będzie mogła go przebrać. Basi bardzo się to spodobało i kliknęła na klawisz „Dalej”. Strona poprosiła ją teraz o podanie swojego adresu e-mail oraz imienia i nazwiska. Basia podała szybko wszystkie te dane i nacisnęła na przycisk „Założ konto”.

W tym momencie na ekranie pojawiła się kolejna informacja: „Żeby założyć konto premium podaj numer swojej karty”, a obok obrazek karty, takiej samej, jak jej mama ma w portfelu. Basia zawahała się, ale obok obrazka było napisane jeszcze „Założenie konta premium jest bezpłatne”. Basia pobiegła więc szybko do pokoju rodziców. Mamy nie było, ale jej portfel leżał na biurku, tam gdzie zawsze. Basia wyjęła z niego kartę, pobiegła do komputera i wpisała numer karty.

Po jakimś czasie w grze uruchomiło się konto premium, a bohater Basi został awansowany o trzy poziomy. Dziewczynka pobiegła do kuchni, schowała kartę do portfela mamy i wróciła do grania, a po kilkunastu minutach zapomniała o całej sytuacji.

Pytania do grupy:

1. Czy Basia dobrze zrobiła podając dane karty mamy?
2. Jakie będą teraz skutki tego, co zrobiła Basia?

Sytuacja 4

Agnieszka założyła sobie konto na popularnym portalu do rozmów z ludźmi. Osoby, które mają tam konta mogą zadawać sobie różne pytania i na nie odpowiadać. Agnieszka zauważyła, że wielu użytkowników wrzuca tam swoje zdjęcia z prośbą o komentarz. Agnieszka stwierdziła, że też by tak chciała. Zrobiła sobie zdjęcie i przesłała je na portal, pisząc komentarz „Proszę oceńcie, ładnie wyglądam?”, po czym poszła na obiad.

Gdy wróciła, godzinę później, okazało się, że ma już dwadzieścia dwie odpowiedzi. Pierwsze dwie były miłe, ale jako trzeci odpowiedział jakiś „Julian”, który napisał jej, że jest brzydka. Chwilę później

„Marek” odpisał jeszcze gorszy komentarz i z Julianem zaczęli na przemian komentować, jak bardzo brzydkie Agnieszka ma włosy, nos, oczy – i z każdy wpisem najwyraźniej dobrze się bawili. Agnieszka czytała to i czuła, że robi jej się gorąco i że zaraz się rozplacze. W końcu wściekła wyłączyła stronę i odbiegła od komputera szlochając.

Pytania do grupy:

1. Czy Agnieszka zrobiła dobrze wrzucając do sieci swoje zdjęcie i prosząc o komentarze?
2. Dlaczego ktoś mógł jej chcieć zrobić przykrość?

Materiały dodatkowe do przeprowadzenia lekcjiKomentarze do sytuacji dla nauczyciela

Sytuacja 1: Omawiając opis wydarzeń i odpowiedź grupy warto skupić się przede wszystkim na tym, że niemożliwe jest określenie, czy w Internecie nasz rozmówca jest tym, za kogo się podaje. Jeżeli dla dzieci nie będzie to oczywiste, możesz pobawić się w wymyślanie z nimi, kto naprawdę może naprawdę kryć się za pseudonimem „marcin_lublin” – warto tutaj trochę się z dziećmi pośmiać i powymyślać różne, też absurdalne możliwości.

Jeżeli udostępniasz uczniom te sytuacje korzystając z sieci możesz zmienić w pseudonimie rozmówcy Pawła miasto Lublin na nazwę Waszej miejscowości – doda to autentyczności sytuacji.

Sytuacja 2: Sytuacja ta jest najpoważniejszą z omawianych i niesie najwięcej zagrożeń. Na początku drugiego etapu edukacyjnego część dzieci będzie zdawała sobie sprawę z istnienia zjawisk takich jak pedofilia. Dla wielu z nich może być to jednak bardzo trudny i obcy temat. Warto więc podejść do niego delikatnie i z dużą uwagą na reakcje dzieci, ale szczerze – uczniowie potrzebują rozmowy na ten temat. Zwłaszcza, że w wielu wypadkach rodzice nie będą potrafili jej z nimi przeprowadzić.

Jeżeli uznasz, że zagrożenie pedofilią jest za trudnym tematem dla klasy, z którą pracujesz, możesz poprowadzić rozmowę w stronę innych zagrożeń, związanych z zapraszaniem do domu pod nieobecność rodziców obcego chłopaka – np. kradzieży albo też ryzyka upokorzenia, gdyby obcy przyszedł z kolegami, by wyśmiać naiwną dziewczynę.

Sytuacja 3: Sytuacja ta oferuje wiele różnych wątków do omówienia. Najważniejszym tematem jest bez wątpienia podawanie swoich danych prywatnych – analogicznie do sytuacji, która miała miejsce w filmie obejrzanym przez uczniów przed lekcją.

W trakcie przedstawiania tej sytuacji warto zwrócić uwagę na to, jak brzmiał ostatni komunikat na stronie „Założenie konta premium jest bezpłatne”. Dość często w ten sposób maskowane są koszty - brakuje bowiem informacji, że samo założenie konta jest bezpłatne, ale wiąże się z opłatą za korzystanie z niego, np. w wysokości 30 zł miesięcznie, pobieranej z karty rodzica.

Oprócz aspektów związanych z bezpieczeństwem danych, warto też oczywiście poruszyć temat zaufania rodziców do dzieci i zabierania bez zgody rodzica czegokolwiek z jego portfela.

Sytuacja 4: Temat ten może być dużym wyzwaniem dla czwartoklasistów – warto go dać grupie, w której będzie przewaga dziewczynek, ze względu na to, że są one w stanie dużo łatwiej zidentyfikować się z bohaterką. W trakcie omawiania warto zwrócić uwagę na to, jak łatwo jest przekazywać negatywne komentarze anonimowo i że wartość takich słów jest znacznie mniejsza niż wartość wypowiedzi osób, z którymi rozmawiamy twarzą w twarz. Takie hasło, jeżeli zostanie przyswojone przez uczniów, pozwoli im niejako „opancerzyć się” przeciwko językowi „hejtu” i agresji, z którym zapewne spotkają się prędzej czy później.